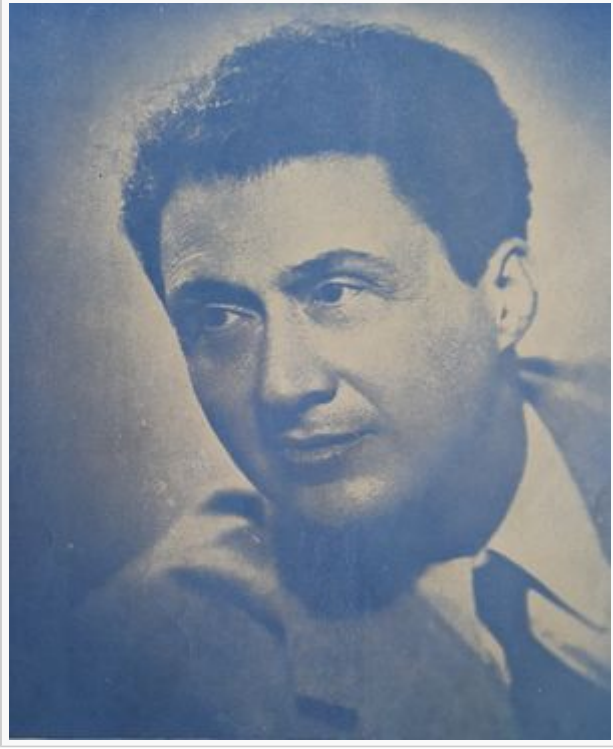

Mustafa Yesârî Âsım Arsoy (1896-1992)

Bestekâr, hânende

Kapak görseli kaynağı: Türk Musikisi Bestekârlar Külliyyatı Sayı: 18, Yesârî Asım Arsoy Külliyyatı Sayı 1.

Asıl adı Mustafa Âsım'dır. 1896'da Güney Makedonya'da Drama şehrinin (Bugünkü Yunanistan'da) Namazgâh Mahallesi'nde doğmuştur. Kendi ifadesine göre doğum tarihi, 1896 ise de çeşitli kaynaklarda 1896-1900 yılları arasında değişen tarihler karşımıza çıkmaktadır. Kendisinin nüfus kâğıdına iki yaş küçük yazıldığını ifade etmesi ve nüfus kâğıdındaki 1898 kaydı göz önünde bulundurulduğunda doğum yılının 1896 olarak kabul edilmesi doğru olarak değerlendirilebilir. Babası Osmanlı fetihleri sırasında Konya'nın Bozkır kasabasından Rumeli'ye göç eden, Konyar da denilen göçmenlerden şeyh Ömer Efendi'nin torunu Berkofçalı Ömer Lutfi Efendi'dir. "93 Harbi" başlayınca (1877) Ömer Lutfi Efendi, Berkofça'dan ayrılarak Makedonya bölgesindeki Drama'ya yerleşmiş ve Zübeyde Hanım'la evlenmiştir. Mustafa Âsım, bu evlilikten doğan sekiz çocuğun altıncısıdır. Nâci ve Râci adlı kardeşleri daha önce çocuk yaşlarında ölmüşlerdir. Diğerleri büyüklük sırasına göre Mehmed Tevfik, Emine Hamdiye, Mahmud Remzi, Fatma Bahriye ve Muharrem İhsan'dır. Mustafa Âsım, o günlerin çoğu Türk evinde olduğu gibi dindar ve şuurlu bir annenin elinde büyümüştür. Küçük yaştan itibaren annesi, Mustafa Âsım'ın dinini ailesinden görerek öğrenmesine yardımcı olmuştur. Bu durumun onun üzerindeki tesirini ileriki yaşlarında görmek mümkündür. Drama'da 1907'de girdiği Nazîfi Mektebi'nin ardından kaydolduğu Beykonağı Rüşdiyesi'ni (1910) ve yatılı okuduğu Yeni İdadî'yi bitirmiştir. İdadîye başladığı sıralarda Balkanlardaki huzursuzluk ileri dereceye ulaşmıştı. Sırp, Bulgar, Makedon ve Yunan milliyetçileri, sınırları gittikçe küçülen Osmanlı İmparatorluğu'ndan kopma planları yapmaktaydı. Bu sıkıntılı günlerde yatılı olarak eğitim hayatına başlayan Mustafa Âsım'ın mektep çağlarındaki sesi çok müsait olduğundan gerek mektepte gerek mektep haricinde müezzinlik yapmış, mahallelerindeki camide çoğunlukla ezan okumuştur. İzmir Akhisar

imamlarından olan dayısı Hacı Hâfız Mehmet Efendi hasebiyle hıfza başlamışsa da maalesef devam edememiştir. Güzel sesi ve müzik kabiliyetinin ilk defa kuvveden fiile geçtiği, sanat müziğiyle tanıştığı dönem 1910'lardır. O günlerin kısıtlı imkânlarında Selânikli Ahmet Bey'in Hicaz makamında bestelenen "Ne müşkülümüş seni sevmek" şarkısını gramafondan dinlemiş ve bir daha unutmamıştır. Drama'nın Türkler için tekin olmaktan çıktığı, Berkofçalı Ömer Lütfi ve ailesinin Rumeli'den göç etme kararı aldığı netameli günlerin birinde, vatanından ayrılmanın dayanılmaz acısını içinde hissetmeye başlayan Mustafa Âsım da Drama İdadisi'nin mescidinde bir ezan okumuştur. Bu ezan, Mustafa Âsım'ın vatanına vedasındaki hasret ve ayrılığı içinde barındırmaktaydı.

1912'de Balkan Harbi'nin başlamasıyla düşmanın işgalinden birkaç gün önce Drama'yı terk eden ailesi, vapurla önce Çanakkale'ye, ardından İstanbul'a gitmiş, daha sonra ise Adapazarı'na yerleşmiştir. İstanbul'a ilk geldikleri sırada Fatih Sarıgül'de Hamidiye sokağında oturan ve Drama'dan tanıdıkları Tahsin Banguoğlu'nun ailesine misafir olmuş, daha sonra Adapazarı'na geçmişlerdir. İlk müzik derslerini 16 yaşındayken Adapazarı'nda almaya başlamıştır. Evvela perdeli bir sazla çalışmıştır. Sonrasında ud çalmayı denemiş, daha sonra ise keman dersleri almış, fakat udda karar kılmıştır. Adapazarı'nda Rehber-i Terakki Mektebi muallimlerinden Recai Bey ve bando musikisi muallimi Hikmet Beylerden ilk dersleri almıştır. Babası, Berkofçalı Ömer Lütfi Efendi müzikle uğraşmasını istememiş ve birçok kez sazlarını kırarak buna engel olmaya çalışmıştır. O ise, tüm bu olumsuz durumlara rağmen müzikten vazgeçmemiştir. Bir müddet eve gelmeyen Âsım, daha sonra udunu pencereden annesi veya kardeşlerine vererek kapıdan udsuz girmeye başlamıştır. Babasının duymaması için yüklük denilen o zamanki büyük gömme dolapta çalışmış, hatta sesi boğması için udunun teknesine bez bağlamıştır. Böylece musikiye ait bilgilerini kendi gayretleriyle sağlam temellere oturtmayı başarmıştır.

Adapazarı'nda iken Geyve civarında Çerkez Ethem kuvvetlerine katılmış, 1917'de Antalya'da Millî İstihbarat Teşkilâtı adına Lloyd Triestino adlı bir İtalyan gemi firmasında acente kâtipliği yapmıştır. Burada gizli olarak Milli İstihbarat Teşkilatı adına çalışmıştır. Millî Mücadele sırasında ailesi, 1920'de millî kuvvetlerin Adapazarı'na gelip otellerine yerleşmesi üzerine İstanbul'a göç ederek Fatih'te oturmaya başlamıştır. Fatih'te oturdukları yıllarda Udî Refet, Kemanî Vamık ve Kanunî Süreyya Beylerden dersler almıştır. Ayrıca devrin önemli müzik üstatlarından muallim İsmail Hakkı Bey'in yardımcısı İzzettin Hümâyi Bey'den (Elçiöğlü) klasik eserlerin meşk usulüyle icrasını öğrenmiştir.

Memlekette iş bulma imkânı kısıtlı olduğu için o sıralarda İzmit'e gitmiş ve orada nafia mühendisi olan bestekâr Fehmi Tokay ve bestekâr Zeki Arif Ataergin ile tanışmıştır. Bir buçuk sene orada kalmıştır. Fehmi Bey, onu İzmit maliye idaresine intisap ettirmiştir. Maaşı az olduğu için bir müddet sonra istifa etmiştir. Tütün şirketinin İzmit şubesi muhasip muavinliğine alınmıştır. Bir sene sonra İstanbul'a dönmüştür. Galata gümrüğünde komisyoncu nezdinde altı ay çalışmıştır. Müteakiben İstanbul Balık Pazarında Bandırmalı topal Ahmed'in muhasebesine bakmış, bir müddet de avukat kâtipliği yapmıştır. Ancak bunların hiçbiri kalıcı olmamış, Mustafa Âsım'ın hayatını müzik yönlendirmiştir. Mûsiki çevrelerine girdikten sonra Hâfız Âşir Efendi, Bahriyeli Şahap, Hâfız Osman Efendi, Arap Yaşar gibi ses sanatkârlarıyla ilişki kurmuş, Udî Selânikli Ahmed Efendi'den istifade etmiştir. 1929'da üç eser bestelemiş ve bestelediği şarkılarla dikkat çekmiştir. Kûrdîlihiczakâr makamında "Kedersiz hiç çoşar ağlar, taşar mı kalb-i nâşâdım", nevâ makamında "Geçer her gün bir şirin kız buradan", sabâ makamında "Zavallı kalbimi dinle, sana figân eylesin bak" mısralarıyla başlayan şarkılarını daha sonra çok sayıda eser takip etmiştir. 1930'da Columbia müzik şirketiyle anlaşarak şarkılarını plağa okumuştur. Müzik şirketiyle yaptığı anlaşma, 33 yıl devam etmiştir. Bestelediği eserlerin çoğunu plaklara kendisi okumuştur. O sene muganni Hâmidle Konya, Adana, Tarsus ve Mersin'de konserler vermiştir. Sonrasında halk önünde konser vermekten, hatta radyoda program yapmaktan kaçınmış, ses sanatçısı olarak yalnızca plaklarda kalmayı

yeğlemiştir.

İbnülemin Mahmud Kemal İnal'a verdiği bilgiye göre, 1958 yılı itibariyle 211 eser bestelemiştir. Birkaç yıl sonra bu sayı 253'e çıkmıştır. Yesârî Âsım'ın bestelerindeki güftelerin tamamına yakını kendisine aittir. Bugün bilinen eserlerinin sayısının iki yüz elli civarında olduğu sanılmaktadır. İlk plaklarında annesi tarafından gelen Büyük Türkoğulları lakabı dolayısıyla ismi Mustafa Âsım Türkoğlu olarak kaydedilmiş, 1934'te çıkan Soyadı Kanunu'yla aile, Arsoy soyadını almıştır. Solak olduğu ve udu sol elle çaldığı için "Yesârî" lakabıyla anılmıştır. Mustafa Âsım, ilk bestelerinden sonra Yesâri Âsım olarak anılmış, Mustafa adı ise plaklarıyla birlikte besteleri duyulmaya başlayınca neredeyse unutulmuştur. 1933'te bilirkişi olarak bir heyetle birlikte Yunanistan'a, 1938'de ise Batı müziği bilgisini ilerletmek ve çok sevdiği Çıgan müziğini yerinde dinlemek için Bükreş'e gitmiş, burada üç ay süresince kalmıştır. Batı müziği bilgisini ilerletme düşüncesiyle Bükreş'e gitmesi, Atatürk'ün sanatçıları 1924 yılından itibaren müzik bilgilerini geliştirmeleri için Avrupa'ya gönderme konusunda attığı adımların bir yansımasıdır. 1949'da ilk defa Zehra Altuğ ile evlenmiş ve 1954'te ayrılmıştır. Evlilik hayatının kendisini sanatta kısırlığa doğru götürdüğünü dile getirmiştir. 1954-55 ve 58'de kısa süreli olarak Mes'ud Cemil Bey'in delâletiyle İstanbul radyosuna "öğretmen artist" olarak atanmışsa da bu vazife de mizacına uygun düşmemiştir. 1975'te İzmir Radyosu'nda yine stajyerlere üslûp dersleri vermiştir. 1977'de ise ikinci evliliğini, elli yıllık gönül bağı olan Suzan Hanım'la yapmıştır. Sonraki hayatını Erenköy'deki evinde öğrencilerine ders vermekle geçirmiştir. Ömrü boyunca asude ve gösterişsiz bir hayatı tercih etmiştir. Zaten derviş mizacı da başka türlü yaşamasına imkân vermemiştir. 1991'de "Devlet Sanatçısı" unvanını almıştır. 18 Ocak 1992 tarihinde vefat etmiştir. Ölümüne kadar ileri yaşına rağmen bütün akli fonksiyonları yerinde bulunan, ileri derecede hiçbir rahatsızlığı bulunmayan ve hatta sesiyle musiki icra edebilen Arsoy, Karacaahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir. İsmail Hakkı Özkan'ın onun vefatı üzerine yazdığı tarih manzumesinin son beyitleri şu şekildedir:

"Âtideki beytiyle dedi tarihi ma'nen

Hakkî-yi perîşân bu gece hicr ile zârî

Rahmet ile üç Hû sesi geldi gece Hak'dan

"Allah" diye secde ederek göçtü Yesârî. H. 1412"

40 yıla aşkın bir süre yanından ayrılmayan dostu ve talebesi Dr. Bülend Gündem, onun vefatından sonra İstanbul'da Sahrayı Cedid'de Dârüilham Yesârî Âsım Arsoy'u Yaşatma Derneği adıyla bir musîkî derneği kurmuş ve eserlerini neşretmiştir. İstanbul, Erenköy'deki bir sokağa "Yesari Asım Arsoy" adı verilmiştir ve bu sayede ismi yaşatılmaya çalışılmaktadır. Ayrıca Bülent Gündem, İsmail Hakkı Özkan, Fatih Salgar ve Osman Nuri Özpekel, Yesâri Âsım'ın eserlerini bir kitapta toplayarak yayımlamış ve geleceğe taşımışlardır.

Yesârî Âsım Arsoy, tasavvufu ilgilenmiş, bu düşünüşü benimsemiş bir insan gibi gayet sakin, haluk, olgun ve temkinli bir kişidir. Tasavvuf kelimesi geçtiğinde, mevzun parmaklarını birleştirerek burnuna götürüp koklama hareketi yaparak "Tasavvuf bir kokudur" diyen Yesârî Âsım Arsoy, Allah ve Resulünü (sav) dilinden düşürmeyen, tasavvufu yaşantısına yedirmiş derviş ruhlu biridir. Kendisiyle gerçekleştirilen bir röportajda mecazi aşktan gerçek aşka uzanışının rotasını şöyle çizer: "... Benim aşkı, ben doğmadan önce doğmuş. Ben doğunca aşkı bana muntazır buldum. Bu aşk, hem mecazi manada ve hem de hakiki manadaki aşktır. Esasen insan, nasıl ki çocukluktan sonra delikanlılık ve olgunluk çağlarını idrak ederse, hakiki aşk da mecazi idrakten sonra kendini gösterir. Yani, mecazi aşk, hakiki aşkı idrak için bir vesile olmaktadır."

Şiire oldukça meraklı olan Yesârî Âsım Arsoy, kafiyede çok titiz olup zayıf kafiyelerden kaçmıştır. Şarkı güftelerinin dışındaki şiirlerini “Eş’ârım” diye nitelendirmiştir. Bunlar; koşma tarzında üç şiir, İstanbul Vafında isimli bir şiir, eşî Suzan Arsoy’a yazdığı Ada’dan mülhem bir şiir ve çeşitli şiirlerdir.

Divan edebiyatı şairlerinden Nedim’i ve şiirlerini çok beğenmiş, Ziya Paşa’dan bazı güfteleri tekrarlamış ve Tevfik Fikret’in “Peri-i şî’rime” isimli manzumesini dilinden düşürmemiştir. Fuzûlî, Ahmet Hâşim, Yahya Kemal ve Mehmet Âkif okumuş, Fuzûlî’nin Su Kasîdesi’nden daima söz etmiştir. Refik Halid Karay’ın Nilgün’ü ile Yaşar Kemal’in İnce Memed adlı eserini sürekli konu edinmiştir.

O, yirminci yüzyılda yetişmiş olan ve eserlerinde çok bariz üslup özelliği bulunan birkaç bestekârdan biri olmuştur. Düzenli bir mûsikî eğitimi almamasına rağmen, yeteneği ve zaman içerisinde kazandığı birikim, onu belli bir musiki zevkine ve seviyesine ulaştırmıştır. 1930’lu yılların başında duettolar, mizahi güfteli şarkılar besteleyip, zamanın önde gelen hanım okuyucularıyla beraber yaptığı plâklarla musikimize farklı pencereler açmıştır. Halka inen bu tarzın dışında, icrası zor, sanat değeri yüksek eserlerinin sayısı da bir hayli yüksektir. Okuyuşunda da son derece titiz olan Yesârî Âsım Bey, eserlerinde uzun nefes isteyen yerlere önem vermiş ve o bölümü tek nefeste okumaya özellikle dikkat etmiştir. Onun genel üslûbu, daha çok, uzun seslere dayalı, icracının tavır özelliklerine açık ve daha çok söyleyişteki edaya büyük çapta dikkat edilmesini gerektiren bir üslup olmasına rağmen, hâlâ çalınıp istekle söylenen kısa değerlere dayalı, bol nağmeli veya ritmik bir yapıda da başarılı eserleri vardır.

Tevâzu ve çalışmanın kâinatın yüceliğini idrake, ruh huzuruna kavuşturacağına ve insanı başarıya ulaştıracağına inanan Yesârî Âsım’ın, altmış yıllık bestekârlığı süresince meydana getirmiş olduğu 250 civarında eser bulunmaktadır. Klasik, romantik, folklor, pastoral, fantezi ve mizah karakterlerinde eserler bestelemiştir. Hacı Arif Bey’le başlayan romantik ekolün şarkı formunu, çok çeşitli biçimleriyle Yesârî Âsım Bey de kendi mûsikî anlayışı ve üslûbu çerçevesinde geliştirip genişleterek kullanmıştır. Eserlerinde derin bir romantizm ve lirizmin hâkimiyeti görülmektedir. Onun romantizmi tamamen halis bir romantizmdir. Hüzün kadar neşeyi de eserlerinde işlemiş, hayatın içinde hüzün olduğu kadar neşenin de olduğu gerçeğini görmezden gelmemiştir. Onun romantizmi, “Hayatın her türlü olayları karşısında, bu olayları bütün nüans ve incelikleriyle hissedebilmek ve bu duyguları hayal ve his dünyasının renkleriyle terennüm edebilmektir.” Yesârî Âsım Arsoy’un bestekârlığının en belirgin vasıflarından biri, duygu yönünün ağır basmasıdır. Bu duygu, onda o kadar görünür olur ki, eserlerinin büyük bir kısmının güftelerini de kendi yazmış, böylece almış olduğu ilhamı hem sözle ve hem de mûsikî ile bütünleştirebilmiştir. Şiir ve musikide ilhamsız eser vermeyi mantığı kabul etmeyerek, insanın yalnızca sanat bilgisiyle vereceği eserlerin kat’iyyen mükemmelliyet arz etmeyeceğini ve yaşamayacağını belirtmiştir. Bu konuda onun şu sözü oldukça anlamlıdır: “Eğer ilhamsız bir eser yapacak olursam huzur-ı Rabbülâlemîn’de ne cevap veririm?”

Kendisiyle yapılan bir röportajda her ne kadar san’at aşk meselesi ise de bunun muhakkak surette bir kadına karşı duyulan aşk olmasının icap etmediğini, bu âlemde insan aşkını harekete geçirecek canlı ve cansız birçok amil bulunduğunu söylemiş ve şunları dile getirmiştir: “...Velhasıl insan ruhunda bir tevâzün ve tenasüp hissi uyandırabilen her ne mevcutsa bütün bu iyi ve güzel şeyler benim ruhumda bir melodi, hoş ve tatlı bir ürperti ile karışık bir nağmenin canlanmasına vesile teşkil ediyor...”

Yesârî Âsım Arsoy’un eserlerinin bir diğer özelliği de, hangi çeşit ve biçimde olursa olsun, ara nağmelere ve ara sazlara verdiği önemdir. Pek çok bestekârın eserlerinin ara nağmeleri ve özellikle ara sazları, daha çok bölümleri birbirine bağlayan alışlagelmiş, hatta kalıplaşmış nağmelerle örülmesine rağmen Yesârî Âsım Bey, eserlerinde bu unsurlara

önem vermiştir. Pek çok şarkısında ara sazlar birkaç ölçülük başlı başına birer cümle halindedir ve çoğu kere de her bölüm için farklılık gösterir.

Yesârî Âsım Arsoy, Türkiye’de kültür değişmelerinin olduğu en hızlı zamanlarda bestekârlığa başlamıştı. Alaturkalkıtan alafrangalığa geçiş, toplumun tüm kesimlerine yansımıştı. Müziğin bundan etkilenmemesi düşünülemezdi. Atatürk, Türk milletine evrensel alanda yer alacak çok sesli milli bir Türk müziği inşa etmek için müzik alanında büyük yenilikler ve kurumlar ortaya koymuştur. Türk musikisinin gücü ve etkisini görmezden gelmemiş, geleneksel Türk Sanat Müziği ve Halk Müziği türlerine de gerekli ilgi ve önemi vermiştir. Atatürk’ün müzik politikaları, dönemin sanatçıları etkilemiş ve sanatçıların eserlerini Batı müziğine uygun şekilde tasarlamalarını sağlamıştır. Yanından Türk musiki sanatçıları eksik etmeyen, klasik eserlerin pek çoğunu bilen Atatürk’ün hedefi, Batı müziğini olduğu gibi alarak halka dayatmak değil, özünü halktan alan çok sesli bir müzikti. Bunu 1934 yılında şöyle dile getirmişti: “Bize yeni bir musiki lazımdır ve bu musiki, özünü halk musikisinden alan çoksesli bir musiki olacaktır.”

Atatürk’ün Batı musikisine inandığı fakat zevkçe alaturkaya bağlı kaldığı yıllarda, milli eğitimde yalnız Batı musiki öğretimi yaptırmıştır. Türk bestekârları da bestelerinde Batı müziği ilkeleri ile halk müziğinden gelen öğeleri Anadolu müziğinin dokusu ve Batılı müzik tekniklerini kullanarak ustalıklı birleştirmişlerdir. Mustafa Âsım’ın da melodileri, şeklen tamamen Türk musiki özelliklerine bağlı kaldığı halde üslûp itibarıyla Batı müziği intibasını uyandırdığından her iki kültürden dinleyiciyi de aynı oranda tatmin etmiştir. Güftelerini herkesin anlayabileceği bir dille yazmış, şarkılarını, küçüğünden büyüğüne, yaşlısından gencine herkesin gönlüne hitap edecek nağmelerle oluşturmuştur. Onun hece vezniyle yazmış olduğu güftelerde olduğu gibi arûz vezni ile yazmış olduğu güftelerde dahi dili çok sadedir, çünkü o, bu eserleriyle halka hizmeti esas almış, içinde yaşadığı topluma bir şeyler verebilmeyi düstur edinmiş bir kültür ve sanat adamıdır. Bu güftelerin önemli bir özelliği de gerçek bir İstanbul Türkçesiyle yazılmış olmalarıdır.

Sağlam bir hançeresi olup okurken bir harfe bile dikkat etmiştir. Onun ses icrasındaki bu mükemmelliği, kaynağını Türkçeye olan hâkimiyetiyle sanatçı kişiliğinden almaktadır. Çünkü o, gündelik konuşmasında da bu özelliklere uygun olarak konuşmuştur. Yumuşak ve etkili sesinin yanı sıra diksiyonu da mükemmel denecek derecedeydi. Ona göre “güfte” denilen şarkıdaki sözlerin, şiirin beste ile olan intibakı göz önüne konurdu. Eskilerin “fem-i muhsin” dedikleri güzel telaffuz, kabiliyet ve vurgulamanın derecesine özen gösterilmeliydi. Müzik camiasında onun üslûbunu ve vurgularını taklit etmeye çalışan çok sayıda sanatkar yetişmiştir. Arsoy’un eserleri en tiz ve en pes tonlar arasında geniş bir çeşitlilik esasına dayalı ahenkli bir melodi yumağıdır.

Şöhret için “şöhret âfettir” demiş ve hak etmeden şöhret olan bazıları için “şöhret-i kâzibe” yani yalancı şöhret tabirini kullanmıştır. Mûsiki için ise “Musiki âşıkın aşkını, fâsıkın fıskını artırır” demiştir. Okuyuşta üslûp olarak en çok Kasımpaşalı Arap Yaşar Bey’i beğendiğini söylemiştir. Şarkı formunu işlemiş olmasına rağmen, bu formu kendi anlayışı çerçevesinde çeşitlendirebilmeyi başarmış, bu yönü ile de çok formu diyebileceğimiz bir bestekâr olmuştur.

Atatürk’ün beğenerek dinlediği Safiye Ayla, Müzeyyen Senar gibi sanatçılar da Cumhuriyet döneminin en sevilen klasik Türk müziği söz yazarı ve bestekârlarından olan Yesârî Âsım Arsoy’un gerek müzik bilgisinden gerekse seslendirmek için şarkılardan faydalanmışlardır. İlk önceleri şarkılarını okuttuğu Deniz Kızı Eftalya, Safiye Ayla ve Müzeyyen Senar gibi ünlü ses sanatçılarıyla bazı bölümlerini birlikte okuduğu plaklardan sonra kendi seslendirmesiyle doldurduğu şarkılarına ait plakları, halkın üzerinde kaybolmayan etkisiyle yaşamıştır.

Yesârî Âsım Bey’in usul ve ritim anlayışına bakıldığında onun daha çok Türk diline kolay uygulanabilmesi bakımından

başta Sofyan ve Düyek olmak üzere Semâî, Türksaksâğı, Yürük semâî, Devr-i tûrân, Aksak, Ağır aksak, Aksak semâî, Curcuna gibi yalnız küçük usulleri kullandığı söylenebilir. Diğer Müsemmen, Oynak, Raks aksâğı gibi küçük usulleri ise hiç kullanmamıştır. İlhamı ona makam, nağme ve usul olarak neyi getiriyorsa o da, onun en güzelini yapmayı bir sorumluluk olarak adetmiştir.

Yesârî Âsım Arsoy, kendisine radyoda Türk Musikisi neşriyatının çoğaltılmasını nasıl bulduğuna dair sorulan bir soruya karşılık, bunu isabetli bulmadığını söyler ve gerekçesini Türk musikisinin daha ziyade şarkı musikisi olduğu cihetle, günün 24 saatinde dinlenmeğe ve dinletilmeğe elverişli olmadığı şeklinde açıklar. Ona göre Türk musikisi fecri sadık denilen gün ağarması vakitlerinde çok müessir olarak dinlenir. Ayrıca akşamüzerleri ve bütün bir gece boyunca da dinlenebilir. Ancak bu vakitler içinde dinlendiği takdirde ki musikimiz, en güzel tesirlerini yapar. O, Türk musikisinin gündüzleri ise çok sınırlı vakitler dışında halka sunulmaması gerektiğini vurgular.

Onun şarkı sözleri arasında vatanına duyduğu sevginin bir yansıması olarak İstanbul, Ankara, İzmir, Konya, Sivas, Amasya, Erzincan gibi şehirlere rastlamak mümkündür. Bir İstanbul âşığı olan Yesârî Âsım Arsoy, bu aşkın nağmelerinde bulan yankısıyla gerçek anlamda bir “İstanbul bestekârı”dır. “Sazlar Çalınır Çamlıca’nın Bahçelerinde”, “Alsam Ada’nın Dilberini Çamlara Gitsem”, “Adalardan Bir Yâr Gelir Bizlere”, “Aşkım Yeniköy Sahili Deryasını Sardı”, “Hisarlı Kız”, “Sarıyerli”, “Bir Kış Gecesi Şişli’de Kaldım”, “Kadıköylü’yü Öptüm Gücendi”, “Geçen Hafta Kızıltoprak Yolunda”, “Biz Heybeli’de Her Gece Mehtâba Çıkardık”, “Yeniköy’de Bir Kız Gördüm Adı Sarızambak’mış”, “Biz Çamlıca’nın Üç Gülüyüz”, “Benim Yârim Beşiktaşlı” gibi eserleri, onun İstanbul aşkını dile getiren eserlerinden birkaçıdır. Onun vatanına, milletine, bayrağına ve Atatürk’e olan bağlılığını eserlerinden hissetmek mümkündür.

Rumeli türkülerini seven Atatürk’ün Türk sanat müziğine de ilgi duyduğu ve özel treninde Türk sanat müziği eserlerini dinlediği bilinmektedir. Atatürk’ün tren yolculukları sırasında dinledikleri arasında Münir Nurettin Selçuk, Saadettin Kaynak, Hamiyet Yüceses, Mustafa Nafiz, Afitap, Safiye Ayla, Müzeyyen Senar, Selahattin Pınar gibi besteci ve yorumcularla birlikte Yesârî Âsım Arsoy da vardır. Atatürk’ün “Benim Kentim” olarak tanımladığı Yalova, Cumhuriyet’in ilk yıllarında yapılan yatırımlarla o dönemin sayfiye merkezi hâline dönüşmüştür. Tam bu yıllarda Yesârî Âsım Arsoy da Mustafa Kemal’in Yalova sevgisinden etkilenenlerden biridir. Öyle ki Yalova için bestelenen en popüler şarkının bestecisi olur. Dönemin ünlü seslerinden Deniz Kızı Eftalya’ya verdiği bu beste, ilk kez taş plağa okunuşunun ardından dilden dile yayılmıştır. Deniz Kızı Eftalya’nın sesinde hayat bulan “Yalova’nın şen kızını kandıralım alalım.” şarkısı Mustafa Kemal’in Yalova sevgisine bir atıf gibidir.

Atatürk’ün dinlediği şarkıların bestekârları arasında yer alan Yesârî Âsım’ın devrin modasına uygun, çok tutulmuş parçaları da vardır. Ayrıca hicaz makamında “Adalar’dan Bir Yar Gelir Bizlere” ve “Al Gonca’yı Veremedim”; hüseyinî makamında “Fâriğ Olmam Meşreb-i Rindânedan”; hüzzam makamında “Ömrüm Seni Sevmekle Nihayet Bulacaktır”, “Sen Olmasaydın Eğer Aşka İnanmazdım” ve “Yâr Yolunu Kolladım, Beyaz Mendil Salladım (Akasyalar açarken)”; nihâvend makamında “Bekledim de Gelmedin”; sabâ makamında “Seni Herkesten Kiskanıyorum”; uşşak makamında “Menekşe Gözler Hülyâlı”, onun unutulmaz besteleri arasındadır.

Damlanur KÜÇÜKYILDIZ GÖZELCE

KAYNAKÇA

BOA, TRT.MD.d, 550/ 66.

BOA, TRT.MD.d, 688/186.

BOA, TRT.MD.d, 126/10.

AKILLI, Deniz, **Atatürk'ün Müzik Konusundaki Düşünceleri Üzerine Bir İnceleme**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2007.

ALGAN, Gökhan, **Yesârî Âsım Arsoy'un Güftesi Arûz Vezninde Yazılmış Şarkılarında Usûl- Arûz Vezni İlişkisi**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Konya 2009.

Ali Rıza Avni "Ben Allah'a Âşıkım", **Yesârî Âsım Arsoy Hayatı ve Eserleri**, (Haz. Bülend Gündem), Özal Matbaası, İstanbul 1995, 70-71.

ATAMAN Sadi Yaver, **Atatürk ve Türk Musikisi**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1991.

ATAY, Falih Rıfkı, **Çankaya I**, Cumhuriyet Gazetesi, Çağdaş Matbaacılık ve Yayıncılık, 1999.

BİLGİ, Faik, **Gözlüklerin Üzerinden "Hatırlamalar"**, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2014.

ERMAN, Çiğdem, "Atatürk'ün Sevdiği Şarkılar", **Hukuk Gündemi Dergisi Atatürk Özel Sayısı 2013**, 133-135. <http://www.ankarabarasu.org.tr/Siteler/1944-2010/Dergiler/HukukGundemiDergisi/2013-1.pdf> (Erişim Tarihi: 22.04.2021).

Gönüller Sultanı Yesari Asım Arsoy, Kadıköy Belediyesi.

GÜNDEM, Bülend, **Yesârî Âsım Arsoy Hayatı ve Eserleri**, Özal Matbaası, İstanbul 1995.

İNAL, İbnülemin Mahmut Kemal, **Hoş Sadâ Son Asır Türk Musikînasları**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 1958.

KAYSERİLİOĞLU, Baha, "Dergimizin Röportajları-1 Yesari Asım Arsoy", **Türk Musikisi Dergisi**, Cilt: 3, Sayı: 34, Eylül-Ekim 1950.

KOÇU, Reşat Ekrem, Arsoy, (Mustafa Âsım Yesârî), **İstanbul Ansiklopedisi Cilt: 2**, İstanbul Ansiklopedisi ve Neşriyat, İstanbul 1959, s.1061-1062.

KOLEKTİF, **Türkiye'nin Birikimleri-3 Müzisyenler**, Ed. Hüseyin Türkan, İlke Yayıncılık, İstanbul 2014.

ÖZKAN, İsmail Hakkı, "Bestecilik Yönüyle Yesârî Âsım Arsoy", **Yesârî Âsım Arsoy Hayatı ve Eserleri**, (Haz. Bülend Gündem), Özal Matbaası, İstanbul 1995, 141-155.

ÖZPEKEL, Osman Nuri, "Arsoy, Mustafa Yesârî Âsım (1896-1992)", **TDV İslâm Ansiklopedisi Ek-1 Cild**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2016, 116-118.

ÖZTUNA, Yılmaz, **Türk Mûsikîsi Akademik Klasik Türk San'at Mûsikîsi'nin Ansiklopedik Sözlüğü I. A-L**, Orient Yayınları, Ankara 2006.

RONA, Mustafa, **20. Yüzyıl Türk Musikisi**, Türkiye Yayınevi, 1970.

SALMAN GÜNALP, Özlem, **Yalova Benim Kentim**, Yalova Belediyesi, Yalova 2015.

SAYGUN, A. Adnan, **Atatürk ve Musiki O'nunla Birlikte O'ndan Sonra**. Sevda-Cenap And Müzik Vakfı Yayınları, Ankara, b.t.

SÖZER, Vural, **Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi A-L**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1986.

TEKİN, Erhan, “İletişim ve Propaganda Bağlamında Atatürk ve Müzik”, **Atatürk ve İletişim Medya, İletişim ve Toplumsal Dönüşüm**, (Haz. Özden Toprak), Akademisyen Kitabevi, Ankara 2021, 155-184.

Türk Musikisi Bestekârları Külliyyatı Sayı: 18, Yesarî Asım Arsoy Külliyyatı Sayı: 1, (Derleyen: Rahmi Kalaycıoğlu, Yayınlayan: Nurten Kalaycıoğlu), Türk Musikisi Bestekârları Külliyyatı Yayınları, İstanbul 1962.

“Yesârî Âsım Arsoy (6 Ağustos 1896-18 Ocak 1992)”, **Saadet Güldaş’ın Arşivindeki Mûsikî Sohbetleri**, (Haz. Özata Ayan), Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 2020, 19-22.

<https://www.tccb.gov.tr/assets/muzik/kunye.pdf> (Erişim Tarihi: 22.04.2021).

22/07/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/mustafa-yesari-asim-arsoy-1896-1992/?pdf=3933> adresinden erişilmiştir